

[Strona Główna](#) > ... > [Roszczenia Pieniężne](#) > [Niewypłacalność/upadłość](#) > [Spain](#)

Niewypłacalność/upadłość

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Hiszpania

1 Wobec jakiego podmiotu można wszcząć postępowanie upadłościowe?

Postępowanie upadłościowe (*concurso de acreedores*) ma zastosowanie zarówno do dłużnika cywilnego, jak i do przedsiębiorcy, niezależnie od tego, czy jest on osobą fizyczną czy prawną.

Przepisy regulujące to postępowanie określono w tekście przekształconym ustawy o upadłości (*Texto Refundido de la Ley Concursal*), zatwierdzonym królewskim dekretem ustawodawczym nr 1/2020 (*Real Decreto Legislativo 1/2020*) z dnia 5 maja 2020 r. Ustawą 16/2022 z dnia 5 września 2022 r. wprowadzono zmiany w hiszpańskiej ustawie o upadłości w celu transpozycji dyrektywy (UE) 2019/1023 w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów.

Jakie rodzaje postępowań upadłościowych są przewidziane w prawie hiszpańskim?

Nowe przepisy dotyczące upadłości przewidują trzy rodzaje postępowań:

1. postępowanie upadłościowe (*concurso de acreedores*), uregulowane w księdze I tekstu przekształconego ustawy o upadłości,
2. restrukturyzację zadłużenia (*reestructuración de deudas*), w tym możliwość powiadomienia przed rozpoczęciem negocjacji, jak przewidziano w księdze II,
3. postępowania szczególne dla mikroprzedsiębiorstw, uregulowane w księdze III.

Jakie są wymogi dotyczące wszczęcia postępowania upadłościowego na podstawie przepisów księgi I?

Istnieje możliwość ogłoszenia upadłości każdego dłużnika, niezależnie od tego, czy jest osobą fizyczną (uwzględniając małoletnich lub osoby pozbawione zdolności do czynności prawnych) czy prawną, przedsiębiorcą czy konsumentem, chociaż w ustawie przewidziano pewne przepisy dotyczące określonych rodzajów dłużnika. Na przykład postępowanie szczególne dla mikroprzedsiębiorstw ma zastosowanie do dłużników będących osobami fizycznymi lub prawnymi, które prowadzą działalność gospodarczą lub zawodową i spełniają określone wymogi (art. 685).

Upadłość osób prawnych może zostać ogłoszona nawet wówczas, gdy są one w likwidacji. Nie ma znaczenia, czy są one częścią grupy przedsiębiorstw, ponieważ możliwe jest ogłoszenie upadłości jednego niewypłacalnego przedsiębiorstwa lub większej ich liczby, ale nie grupy jako takiej.

Postępowanie upadłościowe może zostać wszczęte w odniesieniu do spadku, pod warunkiem że spadek nie został przyjęty wprost.

Nie można ogłosić upadłości podmiotów wchodzących w skład organizacji terytorialnej państwa, organów publicznych i innych podmiotów prawa publicznego.

2 Jakie przesłanki muszą zostać spełnione, aby można było wszcząć postępowanie upadłościowe?

Przesłanki wszczęcia postępowania upadłościowego:

W ustawie przewidziano określone subiektywne i obiektywne przesłanki, które muszą zostać spełnione, aby można było wszcząć postępowanie upadłościowe:

A. Przesłanka subiektywna (art. 1): każdy dłużnik może wszcząć postępowanie w przypadku niewypłacalności (upadłość, restrukturyzacja, postępowanie szczególne dla mikroprzedsiębiorstw), niezależnie od tego, czy jest osobą fizyczną czy prawną, przedsiębiorcą czy konsumentem.

Nie można ogłosić upadłości podmiotów wchodzących w skład organizacji terytorialnej państwa, organów publicznych i innych podmiotów prawa publicznego.

B. Przesłanka obiektywna: niewypłacalność dłużnika, rozumiana jako aktualny lub nieuchronnie zbliżający się brak zdolności do regularnego pokrywania spoczywających na nim zobowiązań – jeżeli należy spodziewać się, że dłużnik nie będzie w stanie pokryć swoich zobowiązań w ciągu trzech miesięcy (art. 2). W przypadku prawdopodobnej niewypłacalności w ciągu najbliższych dwóch lat można również wszcząć postępowanie restrukturyzacyjne (art. 585).

Strony, które mogą wystąpić o wszczęcie postępowania upadłościowego:

W zależności od tego, czy wniosek o wszczęcie postępowania upadłościowego zostaje złożony przez dłużnika czy przez wierzycieli, warunki złożenia wniosku są różne.

Jeżeli z wnioskiem o wszczęcie postępowania upadłościowego występuje dłużnik (postępowanie dobrowolne), musi on przedstawić przed sądem dowody świadczące o tym, że jest aktualnie niewypłacalny lub że grozi mu nieuchronna niewypłacalność, tj. że nie będzie w stanie regularnie pokrywać spoczywających na nim zobowiązań. Jeżeli dłużnik jest aktualnie niewypłacalny, ma obowiązek wystąpić z wnioskiem o wszczęcie postępowania upadłościowego w terminie dwóch miesięcy od dnia, w którym zdał lub powinien był zdać sobie sprawę ze swojej niewypłacalności.

Dłużnicy muszą załączyć określone dokumenty do wniosku o wszczęcie postępowania, takie jak sprawozdanie z prowadzonej działalności gospodarczej, spis inwentarza składników majątku, wykaz wierzycieli ze wskazaniem gwarancji kredytowych oraz wykaz pracowników wraz z księgami rachunkowymi, jeżeli dłużnicy są zobowiązani do ich prowadzenia.

Dłużnicy, którzy mogą być osobami fizycznymi lub prawnymi, są zobowiązani do wystąpienia z wnioskiem o wszczęcie postępowania upadłościowego, jeżeli są aktualnie niewypłacalni, tj. nie są w stanie regularnie pokrywać spoczywających na nich zobowiązań. Natomiast w przypadku, w którym dłużnikom grozi nieuchronna niewypłacalność (tj. w sytuacji, gdy dłużnicy nie są jeszcze niewypłacalni, ale przewiduje się, że wkrótce staną się niewypłacalni), dłużnicy są po prostu uprawnieni do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Przy składaniu wniosku do sądu gospodarczego (*juzgado de lo mercantil*) należy spełnić określone wymogi przewidziane w art. 6 i 7 tekstu przekształconego ustawy o upadłości: załączyć do wniosku sprawozdanie dotyczące historii finansowej i prawnej dłużnika; wskazać, czy dłużnik prowadzi działalność gospodarczą; jeżeli dłużnik jest osobą prawną, musi wskazać udziałowców/akcjonariuszy, syndyków lub likwidatorów oraz biegłego rewidenta; załączyć do wniosku spis inwentarza składników majątku i praw wraz z informacjami umożliwiającymi ich identyfikację; załączyć do wniosku wykaz wierzycieli w porządku alfabetycznym wraz z ich danymi adresowymi oraz informacjami na temat kwoty i terminu wymagalności wierzytelności oraz istniejących gwarancji; w stosownych przypadkach do wniosku należy załączyć wykaz pracowników; jeżeli dłużnik jest zobowiązany do prowadzenia ksiąg rachunkowych, musi dostarczyć te księgi; jeżeli dłużnik wchodzi w skład grupy przedsiębiorstw, musi poinformować sąd o tym fakcie i przedłożyć skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy.

Dłużnicy są zobowiązani do współpracy z sędzią odpowiedzialnym za przeprowadzenie postępowania upadłościowego oraz z syndykami; taka współpraca nie ogranicza się wyłącznie do biernego spełniania

nakładanych na nich wymogów, ale obejmuje również aktywne przekazywanie informacji na temat wszelkich istotnych kwestii. Zobowiązanie to obejmuje również obowiązek stawienia się przed stosownym organem (sądem lub syndykami), współpracy z tymi organami oraz udzielania im informacji. Wspomniane zobowiązania mają zastosowanie do dłużników będących osobami fizycznymi oraz do dłużników pełniących de facto lub de iure funkcję organów zarządzających osób prawnych, niezależnie od tego, czy pełnią oni tę funkcję obecnie, czy też pełnili ją na przestrzeni ostatnich dwóch lat. Niedopełnienie tego obowiązku jest rozumiane jako domniemanie umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa, co pociąga za sobą ogłoszenie zawinionej upadłości (w przypadkach, w których zastosowanie mają przepisy dotyczące winy, tj. w przypadkach dotyczących zatwierdzenia niekorzystnej ugody lub wszczęcia postępowania likwidacyjnego).

Dłużnik może zostać pociągnięty do odpowiedzialności za niewypłacalność i ukarany. Jednym z celów postępowania upadłościowego jest zbadanie przyczyn niewypłacalności oraz – w szczególności – ustalenie, czy zachowanie dłużnika lub innych osób bezpośrednio lub pośrednio powiązanych z dłużnikiem przyczyniło się do doprowadzenia do niewypłacalności lub do pogorszenia sytuacji finansowej dłużnika. Wiąże się to z koniecznością przedstawienia wyjaśnień dotyczących odpowiednich zobowiązań za pomocą tabeli sankcji, o której mowa w art. 455 i 456 tekstu przekształconego ustawy o upadłości.

Wszczęcie postępowania oraz chwila, od której postępowanie wywołuje skutki:

Sędzia musi zbadać przedłożoną dokumentację i w razie stwierdzenia istniejącej lub nieuchronnej niewypłacalności ogłasza niewypłacalność dłużnika w dniu wpłynięcia wniosku lub następnego dnia. Jeżeli przedłożona dokumentacja jest niekompletna, sędzia może jednorazowo wyznaczyć pięciodniowy termin na jej uzupełnienie.

Z wnioskiem o wszczęcie postępowania upadłościowego może wystąpić również dowolny z wierzycieli – w takim przypadku postępowanie to ma charakter przymusowy (*concurso necesario*). Wierzyciele występujący o ogłoszenie upadłości muszą przedstawić dowody świadczące o aktualnej niewypłacalności dłużnika oraz dowody świadczące o wydaniu nakazu egzekucji przeciwko dłużnikowi, potwierdzające, że uzyskano majątek niewystarczający do pokrycia zadłużenia, lub dowody potwierdzające wystąpienie określonych okoliczności faktycznych prowadzących do przyjęcia domniemania niewypłacalności dłużnika, takich jak: ogólne zaprzestanie spłaty zobowiązań przez dłużnika; dokonanie zajęcia obejmującego szereg składników majątku dłużnika; pospieszne ukrycie lub sprzedanie majątku czy zaprzestanie spłacania niektórych wierzytelności (podatków, składek na ubezpieczenie społeczne, roszczeń pracowników).

Jeżeli wniosek o wszczęcie postępowania upadłościowego został złożony przez wierzyciela, dłużnik zostaje wezwany do stawienia się przed sądem i ma możliwość złożenia zażalenia na postanowienie o ogłoszeniu upadłości. W takich przypadkach sędzia zwołuje rozprawę, na której strony mogą – z pewnymi ograniczeniami – przedstawić dowody, a sędzia musi rozstrzygnąć, czy dłużnik jest aktualnie niewypłacalny, i w razie potrzeby ogłosić upadłość. Postępowanie wszczyna się również w przypadku, gdy dłużnik przyjmie postanowienie o ogłoszeniu upadłości, nie zaskarzy tego postanowienia lub nie stawi się na rozprawie.

Dłużnicy będący osobami fizycznymi, którzy znaleźli się w sytuacji aktualnej lub nieuchronnej niewypłacalności i których szacunkowe zobowiązania nie przekraczają kwoty pięciu milionów euro, mogą wystąpić z wnioskiem o wszczęcie postępowania mającego na celu zawarcie *pozasądowej ugody w sprawie płatności*. Osoby prawne, które spełniają wymogi ustanowione w art. 631 tekstu przekształconego ustawy o upadłości, również mogą wystąpić z takim wnioskiem.

Postanowienie o wszczęciu postępowania upadłościowego staje się skuteczne z chwilą jego wydania, nawet jeżeli zostało zaskarżone.

Publikacja postanowienia o ogłoszeniu upadłości:

Publikacja postanowienia o ogłoszeniu upadłości odbywa się w miarę możliwości drogą elektroniczną. Wyciąg z tego postanowienia musi zostać opublikowany w dzienniku urzędowym (*Boletín Oficial del Estado*), chociaż sędzia może nakazać publikację postanowienia również w innych środkach masowego przekazu, jeżeli uzna to za konieczne.

Środki tymczasowe:

Na wniosek osoby występującej o wszczęcie postępowania upadłościowego oraz, w stosownych przypadkach, po złożeniu kaucji na pokrycie potencjalnych zobowiązań sędzieja może – po uwzględnieniu wniosku – zastosować konieczne środki gwarantujące integralność majątku dłużnika zgodnie z przepisami ogólnymi prawa procesowego.

3 Jakie aktywa należą do masy upadłości? W jaki sposób rozporządza się aktywami, które zostały nabyte przez dłużnika lub zostały na niego przeniesione w toku postępowania upadłościowego?

Składniki majątku, które wchodzi w skład masy upadłości

Wszystkie składniki majątku i prawa dłużnika na dzień ogłoszenia upadłości, jak również wszystkie składniki majątku i prawa nabyte przez dłużnika lub włączone w toku postępowania składają się na masę upadłości lub „majątek objęty postępowaniem”. Nie dotyczy to tych składników majątku, które prawo uznaje za niezbywalne.

Wierzyciele dysponujący prawami pierwszeństwa w odniesieniu do statków wodnych lub statków powietrznych mogą wyodrębnić takie składniki majątku z masy upadłości, podejmując czynności przewidziane w przepisach sektorowych.

W przypadku postępowania upadłościowego z udziałem dłużników będących osobami fizycznymi pozostającymi w związku małżeńskim majątek osobisty tych małżonków będzie stanowił część majątku objętego postępowaniem, przy czym jeżeli małżonkowie zawarli umowę ustanawiającą małżeńską wspólność majątkową, składniki majątku wspólnego małżonków również zostaną włączone do masy upadłości, jeżeli będzie to konieczne do pokrycia zobowiązań dłużnika.

Postępowanie upadłościowe nie wiąże się z koniecznością zaprzestania działalności gospodarczej przez dłużnika – przedsiębiorstwo dłużnika może nadal prowadzić działalność zgodnie z przyjętymi ustaleniami dotyczącymi utrzymania lub zawieszenia uprawnień dłużnika. Ogólnie rzecz biorąc, w przypadku ustanowienia nadzoru nad korzystaniem przez dłużnika z przysługujących mu uprawnień dłużnik może zarządzać lub rozporządzać składnikami majątku wyłącznie po uzyskaniu zgody syndyków. Podejmowanie określonych czynności o charakterze ogólnym może być jednak dozwolone, jeżeli wchodzi one w zakres normalnej działalności przedsiębiorstwa. Co do zasady do czasu zatwierdzenia ugody z wierzycielami lub do czasu wszczęcia postępowania likwidacyjnego składniki majątku nie mogą bez zgody sędziego zostać obciążone w celu pokrycia kosztów ponoszonych przez niewypłacalne przedsiębiorstwo. W poniższej sekcji objaśniono kwestie związane z zawieszeniem uprawnień dłużnika lub ustanowieniem nadzoru nad sposobem korzystania przez dłużnika z przysługujących mu uprawnień.

W kontekście procesu refinansowania połowę finansowania w postaci nowych wpływów gotówkowych uznaje się za wierzytelność wobec masy upadłości.

4 Jakie uprawnienia przysługują odpowiednio dłużnikowi i zarządcy?

Uprawnienia dłużnika

Co do zasady punktem wyjścia jest rozróżnienie postępowania dobrowolnego i postępowania przymusowego (art. 29). W tym pierwszym przypadku dłużnik nadal zarządza i dysponuje swoim majątkiem oraz jest objęty nadzorem ze strony syndyka, który musi udzielić zezwolenia lub wyrazić na to zgodę. W przypadku postępowania przymusowego dłużnik traci uprawnienie do zarządzania i dysponowania swoim majątkiem, które powierza się syndykowi. Przepisy te nie mają na celu ukarania dłużnika, lecz raczej zachowaniu jego majątku i zagwarantowaniu możliwości osiągnięcia celów postępowania.

Celem pozostaje jednak kontynuowanie działalności gospodarczej przez dłużnika, dlatego też w art. 111 zezwala się syndykowi na sporządzenie katalogu czynności, które – z uwagi na swój charakter i powiązane koszty – są zwolnione z konieczności ich objęcia niezbędnymi środkami kontroli. System jest elastyczny, ponieważ sędzia może – wydając postanowienie z uzasadnieniem – nakazać zawieszenie uprawnień dłużnika w przypadku postępowania dobrowolnego i nakazać objęcie dłużnika zwykłym nadzorem, polegającym na udzielaniu zezwoleń lub zgody, w przypadku postępowania przymusowego, wskazując ryzyko, którego zamierza się uniknąć, oraz

korzyści, jakie planuje się uzyskać.

Podobnie - na wniosek syndyka - początkowe ustalenie dotyczące ograniczenia lub przekazania uprawnień może zostać zmienione na dowolnym dalszym etapie postępowania, również na mocy uzasadnionego postanowienia i po wysłuchaniu dłużnika (zmiany nie dokonuje się automatycznie), o ile dana zmiana zostanie opublikowana w takiej samej formie jak postanowienie o ogłoszeniu upadłości.

Z chwilą zakończenia postępowania uchyla się również wszelkie ograniczenia uprawnień. W przeciwnym razie obowiązują one do chwili zatwierdzenia ugody z wierzycielami, na mocy której mogą zostać ustanowione środki ograniczające uprawnienia dłużnika lub pozbawiające go takich uprawnień. Jeżeli postępowanie upadłościowe zakończy się wszczęciem postępowania likwidacyjnego, rozpoczęcie tego etapu pociąga za sobą zawieszenie uprawnień dłużnika.

Celem ustawy o upadłości jest zasadniczo zagwarantowanie zachowania majątku dłużnika objętego postępowaniem upadłościowym w nienaruszonym stanie; w niektórych przypadkach możliwa jest jednak sprzedaż majątku dłużnika w toku postępowania upadłościowego pod warunkiem uzyskania zgody sądu, co w niektórych przypadkach nie będzie konieczne. W postępowaniu upadłościowym możliwa jest również sprzedaż jednostek produkcyjnych zgodnie z przepisami art. 215 i nast. tekstu przekształconego ustawy o upadłości.

W drodze wyjątku od ogólnej zasady ciągłości działalności dłużnika przyjmuje się, że - na wniosek syndyka i po wysłuchaniu dłużnika oraz przedstawicieli pracowników - biura dłużnika mogą zostać zamknięte lub prowadzona przez niego działalność gospodarcza może zostać zawieszona. Jeżeli wiąże się to z koniecznością zbiorowego rozwiązania, zawieszenia lub zmiany umów o pracę, sędzia musi postępować zgodnie z przepisami szczególnymi.

W ustawie określono również szczegółowe obowiązki dotyczące ksiąg rachunkowych dłużnika. Skutki postępowania upadłościowego dla organów zarządzających niewypłacalnych osób prawnych są regulowane odrębnie.

Powołanie i uprawnienia syndyków

Syndyk jest osobą lub organem odgrywającym kluczową rolę w postępowaniu upadłościowym, który udziela sędziemu wsparcia i jest odpowiedzialny za zarządzanie postępowaniem upadłościowym. Po wszczęciu postępowania upadłościowego sędzia nakazuje przystąpienie do drugiego etapu postępowania, w którym rozstrzyga się wszelkie kwestie związane z powołaniem, statusem, uprawnieniami i odpowiedzialnością syndyka.

Syndyka wybiera się spośród osób fizycznych i prawnych, które dobrowolnie zarejestrowały się w publicznym rejestrze upadłości (*Registro Público Concursal*) zgodnie z warunkami określonymi w przepisach prawa. W tym celu dokonuje się rozróżnienia między postępowaniami upadłościowymi prowadzonymi na małą, średnią i dużą skalę. Pierwszą osobę z listy powołuje się w drodze losowania, a następnie w kolejności, z wyjątkiem postępowań prowadzonych na dużą skalę, w toku których sędzia może powołać syndyka, którego uzna za najodpowiedniejszego, wskazując przyczyny wyboru, zgodnie z kryteriami przewidzianymi przez prawo. W przypadku postępowania upadłościowego dotyczącego instytucji kredytowych sędzia musi powołać syndyka spośród osób zaproponowanych przez Fundusz na rzecz Uporządkowanej Restrukturyzacji Banków (*Fondo de Reestructuración Ordenada Bancaria*). Sędzia powołuje syndyków spośród osób zaproponowanych przez Krajową Komisję ds. Rynku Papierów Wartościowych (*Comisión Nacional del Mercado de Valores*) w przypadku postępowania dotyczącego instytucji objętych nadzorem tej komisji lub nadzorem Konsorcjum Ubezpieczeń Odszkodowawczych (*Consortio de Compensación de Seguros*) w przypadku zakładów ubezpieczeń.

Z reguły powołuje się tylko jednego syndyka. Wyjątkowo ze względu na interes ogólny sędzia-komisarz w postępowaniu upadłościowym może wyznaczyć wierzyciela będącego przedstawicielem administracji publicznej lub wierzyciela reprezentującego podmiot prawa publicznego powiązany z administracją publiczną lub odpowiadający przed administracją publiczną jako drugiego syndyka.

Art. 57 i nast. tekstu przekształconego ustawy o upadłości szczegółowo określają status prawny syndyka, któremu powierzono następujące rodzaje obowiązków: obowiązki o charakterze proceduralnym; obowiązki względem dłużnika lub jego organów zarządzających; obowiązki dotyczące kwestii pracowniczych; obowiązki dotyczące praw wierzycieli; obowiązki związane ze sprawozdawczością i oceną; obowiązki dotyczące sprzedaży lub likwidacji majątku; oraz obowiązki sekretarskie. Najważniejszym obowiązkiem syndyka jest przedłożenie sprawozdania, o którym mowa w art. 292, do którego załącza on propozycję spisu inwentarza oraz wykaz

wierzycieli.

Sędzia ustala wysokość honorarium syndyków zgodnie ze stawką określoną w dekreście królewskim nr 1860/2004 z dnia 6 września 2004 r.

Powołany syndyk musi przyjąć tę funkcję, przy czym może zostać odrzucony lub odwołany przez sędziego z uzasadnionych powodów. Syndycy mogą również powoływać delegowanych asystentów wspierających ich w pełnieniu ich obowiązków.

Sędzia-komisarz

Właściwość do rozpoznawania postępowań upadłościowych jest kwestią prawa handlowego jako szczególnej gałęzi prawa cywilnego. Sędzia orzeka o niewypłacalności i prowadzi postępowanie. W art. 86ter ustawy organicznej nr 6/1985 z dnia 1 lipca 1985 r. o sądownictwie (*Ley Orgánica del Poder Judicial*) ustanowiono katalog kompetencji sędziów sądów gospodarczych, który obejmuje w szczególności kompetencję do rozstrzygnięcia wszelkich kwestii związanych z postępowaniem upadłościowym.

Sędzia może ograniczyć prawa podstawowe dłużnika w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości lub wcześniej jako środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego. Ograniczenia takie mogą obejmować: a) kontrolę komunikacji telefonicznej i pocztowej; b) obowiązek przebywania w miejscu zamieszkania oraz ewentualne objęcie go aresztem domowym; oraz c) nakaz wejścia do pomieszczeń, w których zamieszkuje dłużnik, i ich przeszukania. Jeżeli dłużnik jest osobą prawną, środki te mogą również zostać podjęte w odniesieniu do wszystkich lub niektórych spośród jego aktualnych dyrektorów lub likwidatorów, a także w odniesieniu do dyrektorów lub likwidatorów, którzy pełnili tę funkcję na przestrzeni ostatnich dwóch lat.

W art. 52 i 53 tekstu przekształconego ustawy o upadłości sędziemu-komisarzowi przyznaje się „wyjątkową i wyłączną” kompetencję do rozstrzygnięcia szeregu kwestii dotyczących, zasadniczo, wszystkich powództw mających bezpośredni związek z takim majątkiem. Do jego kompetencji należy również zbiorowe zatwierdzenie lub zawieszanie umów o pracę w przypadku ogłoszenia upadłości przez pracodawcę oraz rozpoznawanie powództw mających na celu pociągnięcie dyrektorów lub likwidatorów niewypłacalnego przedsiębiorstwa do odpowiedzialności.

W odniesieniu do orzeczeń w trybie prejudycjalnym – i wyłącznie do celów postępowania upadłościowego – zakres właściwości sędziego rozszerza się również na kwestie administracyjne lub społeczne bezpośrednio związane z postępowaniem upadłościowym.

Ustawa o upadłości zawiera przepisy regulujące jurysdykcję krajową i właściwość miejscową oraz przepisy szczególne dotyczące trybu postępowania, które są nadrzędne wobec ogólnych przepisów prawa procesowego.

5 Jakie przesłanki muszą zostać spełnione, aby można było dokonać potrącenia wierzytelności?

Po wszczęciu postępowania upadłościowego potrącenie wierzytelności lub długów niewypłacalnego dłużnika nie jest już możliwe. Potrącenie jest jednak dopuszczalne, jeżeli stosowne wymogi zostały spełnione przed wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości, nawet jeżeli postanowienie zostało opublikowane w późniejszym terminie. Wspomniane wymogi są zasadniczo zawarte w art. 1196 kodeksu cywilnego (*Código Civil*) (wzajemność roszczeń, jednolitość długów oraz ich wymagalność i należność).

Wymogi te nie mają zastosowania do postępowania upadłościowego z elementem obcym, jeżeli prawo właściwe mające zastosowanie do wierzytelności wzajemnej dłużnika dopuszcza taką możliwość w przypadku niewypłacalności.

6 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na obowiązujące umowy, których stroną jest dłużnik?

Wpływ na umowy, których dłużnik jest stroną:

W art. 156 i nast. tekstu przekształconego ustawy o upadłości uregulowano wpływ postępowania upadłościowego

na umowy zawarte przez dłużnika z osobami trzecimi, których realizacja rozpoczęła się przed wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Problem pojawia się w przypadku umów dwustronnych, ponieważ zgodnie z art. 157 umowy jednostronne określają uznanie wierzytelności wierzycieli będących osobami trzecimi lub wymóg, aby ich wierzytelności zostały włączone do majątku objętego postępowaniem. Umowy zawarte z organami administracji publicznej podlegają przepisom szczególnym prawa administracyjnego.

Co do zasady art. 156 stanowi, że wydanie postanowienia o ogłoszeniu upadłości samo w sobie nie ma wpływu na umowy zawierające zobowiązania wzajemne niezrealizowane przez dłużnika lub drugą stronę. Zobowiązania dłużnika obciążają masę upadłości. Wszelkie odszkodowania z tytułu rozwiązania umowy również uznaje się za wierzytelność wobec masy upadłości.

Samo ogłoszenie upadłości jednej ze stron nie wystarcza, aby zapewnić, że klauzule umowne ustanawiające uprawnienie do rozwiązania lub wypowiedzenia umowy zostaną uznane za spełnione w świetle prawa, co wzmacnia tym samym ważność tych umów.

Jeżeli leży to w interesie postępowania upadłościowego, syndyk (w przypadku zawieszenia) lub dłużnik (w przypadku objęcia nadzorem) może wystąpić o rozwiązanie umowy przez sędziego-komisarza. W takich przypadkach sędzia musi wezwać dłużnika, syndyka i drugą stronę umowy do stawienia się przed sądem. Jeżeli umowa została zawarta między osobami stawiającymi się przed sądem, sędzia wyda postanowienie o rozwiązaniu umowy. W przeciwnym wypadku spór rozstrzyga się w toku wpadkowego postępowania upadłościowego, a sędzia orzeka we wszelkich kwestiach dotyczących zwrotu należnych świadczeń i odszkodowań, które zostaną wypłacone z masy upadłości, co wyraźnie może nie być korzystne, jeżeli kwota jest znaczna.

Rozwiązanie umowy z powodu braku świadczenia lub nienależytego świadczenia:

Ogłoszenie upadłości pozostaje bez uszczerbku dla możliwości rozwiązania umów dwustronnych z powodu późniejszego naruszenia postanowień umownych przez którąkolwiek ze stron. W przypadku umów o świadczenie usług ciągłych prawo do rozwiązania umowy może być wykonywane również wówczas, gdy do naruszenia postanowień umownych doszło przed wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Jednakże nawet jeżeli istnieje podstawa do rozwiązania umowy, sędzia – mając na względzie dobro postępowania upadłościowego – może nakazać wykonanie umowy, przy czym w takim przypadku płatności należne lub płatności, które muszą zostać wniesione przez dłużnika, zostaną pokryte z masy upadłości.

Wnioski o rozwiązanie umów należy kierować do sędziego-komisarza w toku wpadkowego postępowania upadłościowego. Jeżeli sąd uwzględni taki wniosek (i wyrazi tym samym zgodę na rozwiązanie umowy), wszelkie pozostałe do spłaty zobowiązania zostaną umorzone. Jeżeli chodzi o zobowiązania wymagalne, w przypadku gdy dłużnik naruszył postanowienia umowne przed ogłoszeniem upadłości, w toku postępowania upadłościowego uwzględnione zostaną wierzytelności wierzycieli, którzy wypełnili swoje zobowiązania umowne; jeżeli dłużnik naruszył postanowienia umowne po ogłoszeniu upadłości, wierzytelności stron, które wypełniły swoje zobowiązania, zostaną zaspokojone z masy upadłości. Wierzytelności będą obejmowały wszelkie odszkodowania.

Art. 169 i nast. tekstu przekształconego ustawy o upadłości zawierają przepisy dotyczące wpływu postępowania upadłościowego na umowy o pracę, a w kolejnym artykule uregulowano kwestie związane z wpływem postępowania na umowy zawarte z kadrą kierowniczą wyższego szczebla.

7 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na postępowania wszczęte przez poszczególnych wierzycieli (z wyłączeniem zawisłych spraw sądowych)?

Zakaz wytaczania nowych powództw o wydanie deklaratywnego orzeczenia ustalającego

Sędziowie orzekający w sądach cywilnych i sądach pracy nie mogą dopuszczać powództw, które powinny zostać rozpatrzone przez sędziego-komisarza (dotyczy to zasadniczo powództw przeciwko składnikom majątku dłużnika).

Jeżeli jedno z takich powództw zostanie omyłkowo dopuszczone, sąd nakaże umorzenie wszystkich postępowań i wszelkie dokonane czynności będą nieważne. Sędziowie orzekający w sądach gospodarczych również oddalają

wszelkie powództwa wytoczone po wszczęciu postępowania upadłościowego aż do chwili zakończenia tego postępowania, jeżeli powództwa te dotyczą wierzytelności związanych z zobowiązaniami korporacyjnymi wobec dyrektorów niewypłacalnych spółek kapitałowych, którzy zaniedbali swoje obowiązki, i jeżeli istnieją przesłanki uzasadniające przeprowadzenie likwidacji.

Wpływ postanowienia o ogłoszeniu upadłości na postępowania wykonawcze i egzekucyjne przeciwko majątkowi dłużnika

Co do zasady po wszczęciu postępowania upadłościowego nie można już wszcząć indywidualnego, sądowego ani pozasądowego postępowania egzekucyjnego, a także nie można kontynuować prowadzonego przeciwko dłużnikowi postępowania administracyjnego lub postępowania mającego na celu ściągnięcie podatków. Sankcją za naruszenie tego zakazu jest bezskuteczność podjętej czynności. W obowiązujących przepisach przewidziano dwa wyjątki, w których dopuszcza się możliwość kontynuowania postępowania egzekucyjnego pomimo wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości, do czasu zatwierdzenia planu likwidacji:

a) administracyjne postępowanie egzekucyjne, w toku którego wydano nakazy zajęcia; oraz

b) postępowanie egzekucyjne na gruncie prawa pracy, w toku którego dokonano zajęcia składników majątku należących do dłużnika przed wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości, o ile zajęte składniki majątku nie są potrzebne dłużnikowi do dalszego prowadzenia działalności gospodarczej lub zawodowej.

Jeżeli chodzi o toczące się postępowanie egzekucyjne, w art. 55 ust. 2 stwierdzono, że postępowania, które zostały już wszczęte, muszą zostać zawieszony w dniu wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości, bez uszczerbku dla możliwości rozpatrzenia odpowiednich roszczeń w toku postępowania upadłościowego.

W Hiszpanii obowiązują przepisy szczególne dotyczące egzekucji z zabezpieczenia – omówiono je w kolejnej sekcji dotyczącej wpływu postępowania na określone rodzaje wierzytelności.

8 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na dalsze rozpoznanie sprawy sądowej zawisłej w momencie wszczęcia postępowania upadłościowego?

Wpływ na postępowanie o wydanie deklaratywnego orzeczenia – toczące się w chwili wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości

Postępowanie w sprawie o ustalenie stosunku prawnego z dłużnikiem, które jest w toku w chwili wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości, może być kontynuowane do czasu wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie, chociaż – niezależnie od powyższego – postępowanie z udziałem osób prawnych występujących z roszczeniem odszkodowawczym przeciwko ich dyrektorom, likwidatorom lub biegłym rewidentom zostanie połączone z postępowaniem upadłościowym i będzie w dalszym ciągu toczyło się w przewidzianym trybie.

Postępowanie arbitrażowe: umowy o arbitraż z udziałem dłużnika stają się nieważne z chwilą wszczęcia postępowania upadłościowego (art. 52); tym samym wszczęcie postępowania arbitrażowego staje się niemożliwe po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Postępowania będące w toku są kontynuowane do czasu wydania wyroku sądu polubownego kończącego postępowanie w sprawie.

Prawo dłużnika do wytaczania powództwa

W ustawie określono legitymację dłużnika do wytaczania powództwa stosownie do zakresu przysługujących mu uprawnień. Ogólnie rzecz biorąc, jeżeli dłużnik został objęty zarządem, syndyk może podejmować czynności o charakterze innym niż osobisty; jeżeli dłużnik został objęty nadzorem, przysługuje mu prawo do wytaczania powództwa po uprzednim uzyskaniu zgody syndyka, jeżeli czynności te wywierają wpływ na składniki majątku dłużnika. W przypadku objęcia dłużnika nadzorem, jeżeli syndyk uzna, że podjęcie danej czynności leży w interesie postępowania upadłościowego, a dłużnik nie zdecyduje się na wytoczenie powództwa, sędzia może upoważnić do tego syndyka.

9 Czym charakteryzuje się co do zasady udział wierzycieli w postępowaniu upadłościowym?

Udział wierzycieli w postępowaniu upadłościowym

Wierzyciele mogą zwrócić się do sędziego o wszczęcie postępowania upadłościowego, a dłużnik może zakwestionować zasadność takiego wniosku – w takim przypadku przeprowadza się rozprawę, a sędzia orzeka, wydając postanowienie. Jeżeli sędzia zdecyduje się wszcząć postępowanie upadłościowe, takie postępowanie zostanie uznane za „przymusowe”, co zwykle oznacza, że dłużnik zostanie pozbawiony prawa do rozporządzania swoim majątkiem i zbywania go, a stosowne uprawnienia w tym zakresie zostaną zawieszony i przekazane syndykowi.

Po wszczęciu postępowania upadłościowego wierzyciele muszą zgłosić swoje wierzytelności w terminie miesiąca od dnia publikacji orzeczenia w dzienniku urzędowym (*Boletín Oficial del Estado*), a syndyk musi powiadomić każdego z wierzycieli wskazanych w dokumentacji przekazanej przez dłużnika o konieczności zgłoszenia jego wierzytelności. Ten sam termin obowiązuje w przypadku wierzycieli, których miejsce zamieszkania / siedziba znajduje się za granicą. Zgłoszenie to musi zostać sporządzone w formie pisemnej i zaadresowane do syndyka i musi zawierać niezbędne informacje na temat kwoty wierzytelności, daty powstania i terminu wymagalności, charakteru i oczekiwanej kategorii, a w przypadku domniemania prawa pierwszeństwa – również informacje na temat składników majątku lub praw powiązanych z daną płatnością oraz dotyczących ich wpisów w rejestrze. Należy również załączyć dokumenty potwierdzające. Zgłoszenia można dokonać drogą elektroniczną.

Syndyk musi podjąć decyzję w kwestii wpisania lub niewpisania poszczególnych wierzytelności, ich kwot oraz ich kategorii do wykazu wierzycieli towarzyszącego sporządzonemu przez niego sprawozdaniu. Wierzyciele, którzy nie zgadzają się z kategorią, do jakiej przypisano ich wierzytelności, lub z wysokością kwoty tych wierzytelności, a także wierzyciele, którzy nie zostali wpisani na listę, mogą zakwestionować sprawozdanie syndyka w terminie 10 dni, występując o wszczęcie wpadkowego postępowania upadłościowego – sędzia podejmuje decyzję w tej kwestii w drodze postanowienia. Przed złożeniem sprawozdania (w terminie 10 dni przed jego złożeniem) syndyk prześle wierzycielom, których adresami dysponuje, zawiadomienie w formie elektronicznej, informując ich o sporządzeniu projektu wykazu wierzycieli i spisu inwentarza. Wierzyciele, którzy będą mieli zastrzeżenia do wykazu sporządzonego przez syndyka, mogą zwrócić się do syndyka z pisemnym wnioskiem o skorygowanie wszelkich błędów lub przekazanie innych niezbędnych informacji.

Wierzyciele biorą również udział w postępowaniu na etapie zawierania ugody i likwidacji. Na etapie zawierania ugody wierzyciele mogą przedstawić propozycję ugody, a także zadeklarować gotowość do przyjęcia wstępnej ugody zaproponowanej przez dłużnika. W każdym przypadku wierzyciele zostaną wezwani do stawienia się na zgromadzeniu wierzycieli w celu omówienia treści ugody i wzięcia udziału w głosowaniu nad jej przyjęciem. Przyjęcie ugody wymaga obecności większości przewidzianej w art. 124 ustawy o upadłości. Procedura ta może zostać również przeprowadzona w formie pisemnej, jeżeli liczba wierzycieli przekracza 300 osób.

Niektórzy wierzyciele mogą sprzeciwić się decyzji o zatwierdzeniu ugody (dotyczy to wierzycieli, którzy nie stawili się na zgromadzeniu wierzycieli, lub wierzycieli, którzy zostali bezprawnie pozbawieni przysługującego im prawa głosu); w takiej sytuacji wspomniani wierzyciele mogą wystąpić o niewykonanie ugody.

Na etapie likwidacji wierzyciele mogą zgłaszać swoje uwagi na temat planu likwidacji przedstawionego przez syndyka oraz na temat sprawozdania ostatecznego do czasu zakończenia postępowania upadłościowego.

Na etapie klasyfikacji wierzytelności wierzyciele mający status strony mogą zgłaszać swoje uwagi na temat sprawozdania przedstawionego przez syndyka oraz na temat opinii wydanej przez prokuratora, mimo że nie mogą zgodnie z prawem składać niezależnych wniosków dotyczących klasyfikacji roszczeń.

Ponadto, jeżeli chodzi o zakończenie postępowania upadłościowego, wierzyciele mogą również w niektórych przypadkach wnosić uwagi, aby sprzeciwić się zakończeniu postępowania.

10 W jaki sposób zarządca może wykorzystać aktywa masy upadłości

dłużnika lub nimi rozporządzać?

Rozporządzanie składnikami majątku wchodzącymi w skład masy upadłości na początkowym etapie postępowania

Biorąc pod uwagę fakt, że wszczęcie postępowania upadłościowego nie skutkuje zawieszeniem działalności dłużnika, po wydaniu ogłoszeniu upadłości dłużnik może nadal rozporządzać swoim majątkiem zgodnie z przyjętymi ustaleniami w przedmiocie nadzoru: jeżeli dłużnik został objęty nadzorem, może rozporządzać swoim majątkiem po uzyskaniu pozwolenia lub zgody syndyka, a jeżeli został objęty zarządem, odpowiedzialność za rozporządzenie jego majątkiem spoczywa na syndyku.

Do czasu zatwierdzenia ugody lub rozpoczęcia etapu likwidacji składników majątku wchodzących w skład masy upadłości zasadniczo nie można sprzedawać ani obciążać bez zgody sędziego. Nie dotyczy to: a) sprzedaży składników majątku, które syndyk uznaje za niezbędne do zagwarantowania rentowności przedsiębiorstwa lub pokrycia kosztów postępowania; b) sprzedaży składników majątku, które nie są niezbędne do zapewnienia ciągłości działalności dłużnika, przy czym w takim przypadku należy zapewnić, aby cena sprzedaży zasadniczo odpowiadała wartości przypisanej danemu składnikowi majątku w spisie inwentarza; oraz c) sprzedaży składników majątku, których dłużnik potrzebuje, by móc kontynuować działalność.

W tym ostatnim przypadku, jeżeli dłużnik nie został pozbawiony prawa do zarządu swoim majątkiem i zbywania go, syndyk może z wyprzedzeniem określić czynności lub działania niezbędne do zapewnienia przedsiębiorstwu możliwości dalszego prowadzenia działalności gospodarczej lub handlowej, które dłużnik może podejmować samodzielnie, w zależności od ich charakteru i kwoty, na którą opiewają. Dłużnik może również podejmować takie czynności od dnia ogłoszenia upadłości do czasu, gdy syndyk rozpocznie wykonywanie powierzonych mu obowiązków.

Rozporządzanie składnikami majątku wchodzącymi w skład masy upadłości na etapie likwidacji

Postępowanie likwidacyjne można podzielić na dwa główne etapy:

a) podejmowanie czynności likwidacyjnych zgodnie z ogólnymi zasadami przewidzianymi przez prawo w przypadkach, w których sędzia-komisarz nie zastosował żadnych przepisów szczególnych do postępowania likwidacyjnego (art. 405 i nast.);

b) płatność z masy upadłości na rzecz wierzycieli w postępowaniu upadłościowym, z zastrzeżeniem że taka płatność może się rozpocząć nawet pomimo niezakończenia czynności likwidacyjnych.

Należy jednak zauważyć, że nie wszystkie czynności likwidacyjne są podejmowane na tym etapie postępowania. Niektóre składniki majątku mogą zostać spieniężone na początkowym etapie postępowania w celu innym niż zaspokojenie wierzycieli, na przykład: majątek objęty postępowaniem może zostać zachowany w celu zapewnienia dłużnikowi możliwości dalszego prowadzenia działalności; wierzyciele posiadający prawo zastawu na statkach wodnych lub powietrznych mogą wyodrębnić takie składniki majątku z masy upadłości w ramach czynności, do których podjęcia są uprawnieni na mocy przepisów szczególnych; ponadto określone postępowania egzekucyjne wszczęte przez wierzycieli uprzywilejowanych będących osobami fizycznymi przed wszczęciem postępowania upadłościowego mogą być kontynuowane – podobnie jak administracyjne postępowania upadłościowe – jeżeli nakaz zajęcia został wydany przed wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości.

W ustawie określono przepisy szczególne regulujące sprzedaż jednostek produkcyjnych na wszystkich etapach postępowania upadłościowego (zgodnie z zasadą zabezpieczenia przedsiębiorstwa), aby zapewnić możliwość przeniesienia wszystkich składników majątku na mocy pojedynczej umowy sprzedaży, oraz przepisy szczególne dotyczące przeniesienia zobowiązań z tytułu danej działalności.

Co do zasady sprzedaż jednostek produkcyjnych oznacza przeniesienie wszystkich umów, które są instrumentalnie powiązane z daną działalnością, ale nie wiąże się z przejściem wszystkich długów sprzedawcy wszczęcia postępowania upadłościowego, chyba że kupujący są powiązani z dłużnikiem lub w danym przypadku zastosowanie mają przepisy prawa pracy dotyczące sukcesji przedsiębiorstwa. W takich przypadkach sędzia może wyrazić zgodę na to, aby kwota wynagrodzenia lub odszkodowania niewypłacona przed rozporządzeniem składnikami majątku nie została przeniesiona na kupującego i aby została zaspokojona z Funduszu Gwarancji Wynagrodzeń (*Fondo de Garantía Salarial*). Aby zapewnić ciągłość działania przedsiębiorstwa, nowy właściciel

może zawrzeć z pracownikami umowy zmieniające warunki przewidziane w układach zbiorowych.

11 Jakie wierzytelności mogą być zgłoszone do masy upadłości dłużnika oraz w jaki sposób traktuje się roszczenia powstałe po wszczęciu postępowania upadłościowego?

Po wszczęciu postępowania upadłościowego wierzytelności wszystkich wierzycieli – zarówno niezabezpieczonych, jak i uprzywilejowanych oraz niezależnie od ich narodowości i miejsca zamieszkania / siedziby – zostają włączone do zobowiązań dłużnika. W tym kontekście – w oparciu o zasadę *par condicio creditorum* oraz zgodnie z „ustawą o dywidendzie” (*ley del dividendo*) – celem jest zapewnienie równego traktowania wszystkich wierzytelności w przypadku potwierdzonej niewypłacalności dłużnika w celu zaspokojenia wszystkich jego długów.

Początkowo dokonuje się kluczowego rozróżnienia między wierzycielami w postępowaniu upadłościowym a wierzycielami, na których postępowanie upadłościowe nie wywiera wpływu, tj. wierzycielami masy upadłości.

Art. 242 tekstu przekształconego ustawy o upadłości zawiera katalog zamknięty wierzytelności wobec masy upadłości, co oznacza, że wierzytelności, które nie figurują w tym katalogu, nie są uznawane za wierzytelności w postępowaniu upadłościowym. Co do zasady, w zdecydowanej większości przypadków są to wierzytelności powstałe po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości w rezultacie przeprowadzenia postępowania lub kontynuowania działalności prowadzonej przez dłużnika lub wierzytelności wynikające z odpowiedzialności pozaumownej. Wierzytelności takie mogą jednak obejmować również wierzytelności płacowe za ostatnie 30 dni pracy poprzedzające wydanie postanowienia o ogłoszeniu upadłości, których kwota nie przekracza dwukrotności gwarantowanej międzybranżowej płacy minimalnej, a także wierzytelności alimentacyjne dłużnika lub osób, na rzecz których jest zobowiązany wypłacać świadczenia alimentacyjne.

W innych przypadkach tego rodzaju wierzytelności wynikają z postanowień wydanych w toku postępowania – dotyczy to np. wierzytelności powstałych w wyniku powództwa o stwierdzenie bezskuteczności umowy lub wskutek rozwiązania umów.

Połowa kwoty wierzytelności z tytułu nowych wpływów gotówkowych przyznanych w kontekście umowy w sprawie refinansowania również może zostać uznana za wierzytelność wobec masy upadłości.

Jeżeli chodzi o postępowanie likwidacyjne, wierzytelności przyznane dłużnikowi w kontekście negocjowania ugody zgodnie z przepisami artykułu stanowią również wierzytelności wobec masy upadłości.

Wierzytelności wobec masy upadłości podlegają „wstępnemu odliczeniu”, co oznacza, że mają one pierwszeństwo przed wszystkimi innymi wierzytelnościami i że nie można w ich przypadku zawiesić naliczania odsetek.

Wierzytelności z tytułu wynagrodzeń za ostatnie 30 dni roboczych muszą zostać zaspokojone niezwłocznie. Pozostałe wierzytelności wobec masy upadłości zaspokajają się w miarę ich zapadalności, ale syndyk może odstąpić od tej zasady, jeżeli będzie wymagało tego dobro postępowania upadłościowego i jeżeli uda się zgromadzić majątek wystarczający do zaspokojenia wszystkich wierzytelności wobec masy upadłości.

Ustawa zawiera przepisy szczególne (art. 473) dotyczące okoliczności, w których istnieje domniemanie, że majątek dłużnika nie jest wystarczający do zaspokojenia wierzytelności wobec masy upadłości. W takiej sytuacji sędzia jest zobowiązany zakończyć postępowanie upadłościowe. Jeżeli syndyk przewiduje możliwość wystąpienia takiej sytuacji, musi poinformować o tym sąd i przystąpić do zaspokajania wierzytelności wobec masy upadłości w określonym porządku.

12 Jakie zasady obowiązują przy zgłaszaniu, weryfikacji i uznaniu wierzytelności?

Po wszczęciu postępowania upadłościowego wierzyciele muszą zgłosić swoje wierzytelności w terminie miesiąca od dnia publikacji orzeczenia w dzienniku urzędowym (*Boletín Oficial del Estado*), a syndyk musi powiadomić każdego z wierzycieli wskazanych w dokumentacji przekazanej przez dłużnika o konieczności zgłoszenia jego wierzytelności. Nie przewidziano żadnej szczególnej formy zgłaszania tych wierzytelności. W odniesieniu do

wierzycieli, których miejsce zamieszkania / siedziba znajduje się za granicą, obowiązuje ten sam termin, chociaż w przypadku takich wierzycieli zastosowanie będą miały przepisy art. 53 i 55 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego.

Zgłoszenie wierzytelności musi zostać sporządzone w formie pisemnej i zaadresowane do syndyka i musi zawierać konieczne informacje na temat kwoty wierzytelności, daty powstania i terminu wymagalności, charakteru i oczekiwanej kategorii, a w przypadku domniemania prawa pierwszeństwa – również informacje na temat składników majątku lub praw powiązanych z daną płatnością oraz dotyczących ich wpisów w rejestrze. Należy również załączyć dokumenty potwierdzające. Zgłoszenia można dokonać drogą elektroniczną.

Syndyk musi podjąć decyzję w kwestii wpisania lub niewpisania poszczególnych wierzytelności, ich kwot oraz ich kategorii do wykazu wierzycieli towarzyszącego sporządzonemu przez niego sprawozdaniu. Wierzyciele, którzy nie zgadzają się z kategorią, do jakiej przypisano ich wierzytelności, lub z wysokością kwoty tych wierzytelności, a także wierzyciele, którzy nie zostali wpisani na listę, mogą zakwestionować sprawozdanie syndyka w terminie 10 dni, występując o wszczęcie wpadkowego postępowania upadłościowego – sędzia podejmuje decyzję w tej kwestii w drodze postanowienia. Przed złożeniem sprawozdania (w terminie 10 dni przed jego złożeniem) syndyk prześle wierzycielom, których adresami dysponuje, zawiadomienie w formie elektronicznej, informując ich o sporządzeniu projektu wykazu wierzycieli i spisu inwentarza. Wierzyciele, którzy będą mieli zastrzeżenia do wykazu sporządzonego przez syndyka, mogą zwrócić się do syndyka z pisemnym wnioskiem o skorygowanie wszelkich błędów lub przekazanie innych niezbędnych informacji.

Jeżeli wierzyciele nie zgłosili swoich wierzytelności w wyznaczonym terminie, mogą nadal zostać wpisani do wykazu wierzycieli przez syndyka lub przez sędziego przy podejmowaniu decyzji w kwestii sprzeciwu wobec wykazu wierzycieli, ale będą miały podporządkowany charakter. Jednak wierzytelności, o których mowa w art. 86 ust. 3, wierzytelności wynikające z dokumentacji dłużnika, wierzytelności udokumentowane w tytule wykonawczym, wierzytelności objęte zabezpieczeniem zarejestrowanym w rejestrze publicznym, wierzytelności zarejestrowane w inny sposób w postępowaniu upadłościowym lub w innym postępowaniu sądowym oraz wierzytelności, które musi zweryfikować administracja publiczna, nie będą w związku z tym podporządkowane i zostaną przypisane do odpowiedniej kategorii.

Wierzytelności, które nie spełniają kryteriów wpisania na listę i które zostały zgłoszone po upływie wyznaczonego terminu, nie będą mogły zostać w żaden sposób zaspokojone w postępowaniu upadłościowym.

13 Jakie zasady obowiązują przy podziale funduszy masy upadłości? W jaki sposób ustala się hierarchę roszczeń i praw wierzycieli?

W ustawie przewidziano trzy kategorie wierzytelności w postępowaniu upadłościowym (art. 269): wierzytelności uprzywilejowane, wierzytelności niezabezpieczone i wierzytelności podporządkowane. Z kolei wierzytelności uprzywilejowane dzieli się na szczególne i ogólne, po czym przypisuje się je do różnych kategorii w sposób opisany w art. 287. Procedura przyporządkowywania wierzytelności do poszczególnych kategorii odbywa się zgodnie z automatycznym podejściem ustanowionym w ustawie o upadłości. Kategoria wierzytelności niezabezpieczonych ma charakter rezydualny: wszystkie wierzytelności nieprzyporządkowane do pozostałych dwóch kategorii, tj. do kategorii wierzytelności uprzywilejowanych lub podporządkowanych, uznaje się za wierzytelności niezabezpieczone.

A. Wierzytelności objęte przywilejem szczególnym (art. 270) obejmują:

1. wierzytelności zabezpieczone hipoteką na nieruchomości, zastawem na ruchomości lub zarejestrowanym zastawem na objętych hipoteką lub zastawionych składnikach majątku lub prawach;
2. wierzytelności zabezpieczone zastawem (użytkowym) na dochodach z obciążonej nieruchomości;
3. wierzytelności z tytułu pożyczki na renowację zabezpieczone na odrestaurowanych aktywach, uwzględniając wierzytelności pracowników z tytułu wytworzonych przez nich przedmiotów stanowiących własność niewypłacalnego dłużnika lub pozostających w jego posiadaniu;
4. wierzytelności leasingodawców lub sprzedających oraz – w stosownych przypadkach – darczyńców w postaci płatności leasingowych lub płatności ratalnych realizowanych z tytułu zakupu ruchomości lub nieruchomości

względem składników majątku oddanych w leasing lub sprzedanych z zastrzeżeniem tytułu własności, opatrzonych zakazem zbywania lub objętych warunkiem rozwiązującym w przypadku niewniesienia płatności;

5. wierzytelności zabezpieczone papierami wartościowymi w postaci zapisów księgowych na obciążonych papierach wartościowych;

6. wierzytelności zabezpieczone zastawem na dokumentach urzędowych, na zastawionych składnikach majątku lub na prawach znajdujących się w posiadaniu wierzyciela lub osoby trzeciej.

Przywilej szczególny będzie obejmował wyłącznie tę część wierzytelności, która nie przekracza wartości odpowiedniej gwarancji wpisanej do wykazu wierzycieli. Kwota wierzytelności przekraczająca kwotę, którą uznaje się za objętą przywilejem szczególnym, zostanie sklasyfikowana zgodnie z jej charakterem.

B. Wierzytelności objęte przywilejem ogólnym (art. 280) obejmują:

1. wierzytelności z tytułu wynagrodzenia, które nie są objęte przywilejem szczególnym, w kwocie stanowiącej iloczyn trzykrotności gwarantowanej międzybranżowej płacy minimalnej oraz liczby dni, za które nie zostało wypłacone wynagrodzenie; odszkodowanie z tytułu rozwiązania umów w kwocie odpowiadającej ustawowej kwocie minimalnej obliczonej na podstawie nie więcej niż trzykrotności gwarantowanej międzybranżowej płacy minimalnej; odszkodowanie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, które naliczono przed wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości;

2. kwoty odpowiadające podatkom i składkom na ubezpieczenie społeczne potrącanym u źródła, które dłużnik jest winien zgodnie z zobowiązaniem prawnym;

3. wierzytelności osób fizycznych z tytułu pracy na zlecenie oraz wierzytelności autorów z tytułu cesji praw do wykorzystywania ich utworów podlegających ochronie własności intelektualnej, narosłe w ciągu sześciu miesięcy przed wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości;

4. wierzytelności podatkowe i inne wierzytelności publicznoprawne, a także wierzytelności z tytułu zabezpieczenia społecznego, które nie są objęte przywilejem szczególnym. To prawo pierwszeństwa można zastosować do kwoty do 50% odpowiednio wszystkich wierzytelności organu podatkowego i wszystkich wierzytelności systemu zabezpieczenia społecznego;

5. wierzytelności z tytułu pozazumownej odpowiedzialności cywilnej;

6. wierzytelności z tytułu nowych wpływów gotówkowych przyznanych w kontekście umowy w sprawie refinansowania, która spełnia warunki określone w art. 71 ust. 6, w kwocie nieuznanej jako wierzytelność wobec masy upadłości;

7. do 50% kwoty wierzytelności przysługujących wierzycielowi, który złożył wniosek o wszczęcie postępowania upadłościowego, przy czym wierzytelności tych nie uznaje się za podporządkowane.

C. Wierzytelności podporządkowane określono w art. 281:

1. wierzytelności, które zostały zgłoszone po upływie przewidzianego terminu, z wyjątkiem przypadków, gdy dotyczą one wierzytelności wynikających z przymusowego uznania lub stwierdzonych orzeczeniem sądowym;

2. wierzytelności, które są podporządkowane na mocy porozumienia umownego;

3. wierzytelności z tytułu należności dodatkowych i odsetek;

4. wierzytelności z tytułu grzywien i innych kar pieniężnych;

5. wierzytelności przysługujące wszelkim osobom, które pozostają z dłużnikiem w szczególnych stosunkach, jak określono w ustawie;

6. wierzytelności powstałe w wyniku powództwa o stwierdzenie bezskuteczności umowy wynikające ze stwierdzenia, że strona umowy dokonała podważanej czynności w złej wierze;

7. wierzytelności wynikające z umów określających zobowiązanie wzajemne lub, w przypadku restrukturyzacji

(*rehabilitación*), w sytuacjach określonych w tym przepisie.

Płatność wierzytelności

Płatność wierzytelności objętych przywilejem szczególnym pokrywa się ze składników majątku i praw, których dotyczy postępowanie, bez względu na to, czy podlegają one egzekucji indywidualnej czy zbiorowej. W odniesieniu do tych wierzytelności istnieją przepisy szczególne, które upoważniają syndyka do spłacenia tych wierzytelności z masy upadłości bez konieczności upłynnienia poszczególnych jej składników, przy jednoczesnym zwolnieniu masy upadłości z obciążeń. Możliwa jest również sprzedaż składników majątku przy zachowaniu zastawu – w ramach takiej sprzedaży nabywca przyjmuje na siebie zobowiązania dłużnika. Sprzedaż tych składników majątku podlega przepisom szczególnym określonym w art. 429 i nast.

Wierzytelności objęte przywilejem ogólnym są spłacane zgodnie z kolejnością i proporcjonalnie w ramach każdej kategorii. Następnie spłaca się wierzytelności niezabezpieczone, chociaż na wniosek syndyka i pod pewnymi warunkami sędzia może zmienić nakaz zapłaty. Wierzytelności niezabezpieczone spłaca się proporcjonalnie i w zależności od płynności składników masy upadłości.

Wierzytelności podporządkowane są spłacane jako ostatnie, zgodnie z kolejnością określoną w art. 309.

14 Jakie są przesłanki oraz skutki zakończenia postępowania upadłościowego (w szczególności w drodze układu)?

A. Uгода z wierzycielami

Po początkowym etapie postępowania upadłościowego, kiedy ostatecznie ustalone zostaną składniki majątku i zobowiązania objęte postępowaniem, istnieją dwa możliwe rozwiązania: zawarcie ugody z wierzycielami (*convenio*) lub likwidacja (*liquidación*).

Zarówno dłużnik, jak i wierzyciele, którym przysługuje ponad jedna piąta jego zobowiązań, mogą przedstawić propozycję ugody. W art. 317 i nast. tekstu przekształconego ustawy o upadłości określono elementy, które należy uwzględnić w propozycji ugody, m.in. propozycje umorzenia (zmniejszenia) wierzytelności, okresy karencji (odroczenia), zmiany strukturalne (połączenie, podział, przekształcenie niewypłacalnej spółki) lub przeniesienie spółki lub jednostki produkcyjnej.

Aby sędzia-komisarz mógł zatwierdzić ugodę, jej propozycję musi poprzeć liczba wierzycieli wystarczająca do osiągnięcia wymaganej większości (art. 376 i nast.).

Uгода wchodzi w życie z dniem wydania orzeczenia zatwierdzającego tę ugodę – od tej chwili postępowanie upadłościowe przestaje wywoływać skutki; zamiast tego zastosowanie mają skutki określone w ugodzie. Kończy się również rola syndyka. Uгода jest wiążąca dla dłużnika oraz wierzycieli niezabezpieczonych i podporządkowanych, a także wierzycieli uprzywilejowanych głosujących za ugodą. Może również wiązać wierzycieli uprzywilejowanych w zależności od większości osiągniętej w głosowaniu nad jej zatwierdzeniem. Po wdrożeniu ugody sąd stwierdza ten fakt i zarządza zakończenie postępowania upadłościowego.

Jeżeli uгода nie jest przestrzegana, każdy z wierzycieli może zwrócić się do sądu o stwierdzenie, że uгода nie jest wykonywana.

Zakończenie postępowania upadłościowego

W art. 465 tekstu przekształconego ustawy o upadłości określono przesłanki zakończenia postępowania upadłościowego. Zasadniczo postępowanie upadłościowe zostaje zakończone w następujących przypadkach:

- a) uchylenie postanowienia o ogłoszeniu upadłości przez sąd prowincji (*Audiencia Provincial*);
- b) zadeklarowanie gotowości zawarcia ugody;
- c) potwierdzenie, że majątek objęty postępowaniem jest niewystarczający do zaspokojenia wierzytelności wobec masy upadłości;

d) potwierdzenie wypłacenia wszystkich uznanych wierzytelności lub całkowitego zaspokojenia wierzycieli w inny sposób;

e) rezygnacja wszystkich wierzycieli z udziału w postępowaniu lub wycofanie się wszystkich wierzycieli z postępowania po zakończeniu początkowego etapu.

Zakończenie postępowania musi zostać zatwierdzone przez sędziego, przy czym zainteresowane stroną mogą zgłosić sprzeciw. W ustawie przewidziano przepisy szczególne mające zastosowanie w przypadku zakończenia postępowania upadłościowego z uwagi na fakt, że składniki majątku dłużnika są niewystarczające do zaspokojenia wierzytelności wobec masy upadłości. Fakt ten można zweryfikować na wniosek samego dłużnika o wszczęcie postępowania – w takim przypadku sędzia w tym samym postanowieniu jednocześnie orzeknie wszczęcie i zakończenie postępowania upadłościowego.

Ogłoszenie zakończenia postępowania upadłościowego skutkuje zniesieniem wszystkich ograniczeń nałożonych na uprawnienia dłużnika. W odniesieniu do dłużnika będącego osobą fizyczną w ustawie przewidziano przepisy szczególne zapewniające dłużnikowi możliwość korzystania ze zwolnienia z obowiązku pokrycia wierzytelności, które nie zostały zaspokojone w toku postępowania upadłościowego. Przesłanki tego zwolnienia określono w art. 486 i nast. Aby kwalifikować się do zwolnienia, dłużnik musi działać w dobrej wierze i musi wywiązać się z określonych obowiązków. O zastosowanie tego zwolnienia musi wystąpić sam dłużnik, przy czym zarówno syndyk, jak i wierzyciele mogą przedstawić swoje twierdzenia. W określonych przypadkach zwolnienie może zostać uchylone, na przykład jeżeli sytuacja finansowa dłużnika poprawi się lub dłużnik nie zrealizuje założeń planu spłaty wierzycieli, do realizacji których się zobowiązał, aby spłacić długi nieobjęte zwolnieniem.

15 Jakie prawa przysługują wierzycielom po zakończeniu postępowania upadłościowego?

W przypadku zakończenia postępowania upadłościowego wobec osób prawnych ze względu na ich likwidację osoby te tracą swoją osobowość prawną.

Jeżeli postępowanie zostało zakończone z uwagi na wdrożenie ugody, wierzytelności wierzycieli zaspokajają się zgodnie z postanowieniami przyjętej ugody. Wierzyciele uprzywilejowani, którzy nie podpisali ugody z wierzycielami, mogą w określonych przypadkach kontynuować lub wszcząć indywidualne postępowanie egzekucyjne.

W trakcie realizacji ugody z wierzycielami dłużnik może również stracić swoją osobowość prawną w rezultacie zmian strukturalnych, co może doprowadzić do przejęcia zobowiązań starego przedsiębiorstwa przez nowe przedsiębiorstwo lub do nabycia starego przedsiębiorstwa.

Jeżeli dłużnicy są osobami fizycznymi, zakończenie postępowania upadłościowego z uwagi na przeprowadzenie likwidacji lub wskutek braku wystarczającego majątku oznacza, że wierzyciele mogą podjąć indywidualne czynności egzekucyjne przeciwko dłużnikowi, chyba że został on zwolniony z obowiązku pokrycia niezaspokojonych wierzytelności w sposób określony w art. 178bis.

Podjęcie postępowania upadłościowego

Jeżeli w terminie pięciu lat od daty zakończenia poprzedniego postępowania upadłościowego z uwagi na likwidację lub wskutek braku wystarczających składników majątku w odniesieniu do dłużnika będącego osobą fizyczną wydane zostanie postanowienie o ogłoszeniu upadłości, taką sytuację uznaje się za równoznaczną z podjęciem poprzedniego postępowania.

W przypadku dłużników będących osobami prawnymi podjęcie postępowania upadłościowego, które zostało zakończone z uwagi na przeprowadzenie likwidacji lub wskutek braku wystarczającego majątku, sąd, przed którym toczyło się pierwsze postępowanie, wyda postanowienie o podjęciu postępowania upadłościowego i będzie rozpoznawał sprawę w ramach tego samego postępowania, przy czym przedmiot postępowania będzie ograniczał się do etapu likwidacji składników majątku i praw, które pojawiły się po zakończeniu pierwszego postępowania.

Po upływie roku od dnia wydania postanowienia o zakończeniu postępowania upadłościowego wskutek braku

wystarczających składników majątku wierzyciele mogą wystąpić o podjęcie postępowania w celu wszczęcia czynności egzekucyjnych, wskazując określone czynności, które należy podjąć, lub przedstawiając na piśmie istotne okoliczności, które mogą doprowadzić do stwierdzenia, że do niewypłacalności doszło z winy dłużnika, chyba że wydano orzeczenie w tej sprawie w toku zakończonego postępowania upadłościowego.

16 Kto ponosi koszty postępowania upadłościowego łącznie z poniesionymi wydatkami?

Zgodnie z art. 242 tekstu przekształconego ustawy o upadłości wszystkie koszty sądowe, które należy pokryć, aby wystąpić o wszczęcie postępowania upadłościowego i przeprowadzenie tego postępowania, uznaje się za wierzytelności wobec masy upadłości. Dotyczy to w szczególności wszystkich wierzytelności wynikających z kosztów sądowych i wydatków, które trzeba było ponieść, aby wystąpić o wszczęcie i przeprowadzenie postępowania upadłościowego, zastosowanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego, wydanie postanowień przewidzianych w obowiązujących przepisach, zapewnienie udziału dłużnika i syndyka w poszczególnych etapach postępowania upadłościowego i postępowania wpadkowego oraz obecności przedstawicieli dłużnika i syndyka, jeżeli ich udział w tych etapach postępowania jest obowiązkowy w świetle obowiązującego prawa lub leży w interesie masy upadłości, do czasu wejścia ugody w życie lub – w przeciwnym wypadku – do czasu zakończenia postępowania upadłościowego, poza wierzytelnościami wynikającymi ze środków zaskarżenia wniesionych przeciwko postanowieniom sądu w przypadku całkowitego lub częściowego uchylecia tych postanowień przy jednoczesnym wydaniu wyraźnego nakazu pokrycia kosztów.

Zgodnie z ustępem trzecim tego samego artykułu za wierzytelności wobec masy upadłości uznaje się również koszty i wydatki sądowe poniesione w związku ze stawiennictwem dłużnika, syndyka lub uprawnionych wierzycieli oraz ich zastępstwem procesowym w toku postępowania, które – z uwagi na interes masy upadłości – kontynuuje lub wszczyna się zgodnie z przepisami tej ustawy; nie dotyczy to przepisów regulujących kwestie związane z wycofaniem się dłużnika, przyjęciem przez niego ugody, zaspokojeniem wierzytelności lub zastosowaniem przez niego odrębnych środków obrony oraz – w stosownych przypadkach – z zastrzeżeniem górnych pułapów ilościowych ustanowionych w tych przepisach.

W przypadku zakończenia postępowania upadłościowego wskutek niewystarczającego majątku wierzytelności z tytułu kosztów i wydatków sądowych zaspokajają się przed pozostałymi wierzytelnościami wobec masy upadłości – wyjątkiem są wierzytelności pracownicze i alimentacyjne (art. 473).

Honorarium syndyka pokrywa się ze środków wchodzących w skład masy upadłości, a jego wysokość określa sędzia na podstawie zatwierdzonej zgodnie z prawem taryfy opłat; obecnie w dalszym ciągu obowiązuje taryfa opłat zatwierdzona na mocy dekretu królewskiego nr 1860/2004 z dnia 6 września 2004 r. W art. 84 ustawy o upadłości ustanowiono przepisy szczególne regulujące kwestie związane z ustalaniem wysokości honorarium syndyka i wypłacaniem tego honorarium.

W ustawie przewidziano również możliwość wyznaczenia specjalnych asystentów wspierających syndyka w wykonywaniu powierzonych mu obowiązków – odpowiedzialność za pokrycie honorariów tych asystentów spoczywa na syndyku.

17 Jakie są zasady dotyczące nieważności, zaskarżania lub względnej bezskuteczności czynności prawnych dokonanych ze szkodą dla ogółu wierzycieli?

Przepisy dotyczące pozwów o stwierdzenie bezskuteczności umowy wnoszonych w toku postępowania upadłościowego zostały zawarte w art. 226 i nast. tekstu przekształconego ustawy o upadłości. Przepisy te były sukcesywnie zmieniane, głównie ze względu na charakter *mechanizmów ochronnych* mających na celu ochronę umów w sprawie refinansowania.

W art. 226 ustanowiono system prawny regulujący kwestie związane z odzyskiwaniem wierzytelności, który opiera się na ogólnej zasadzie stanowiącej, że wszystkie dokonywane przez dłużnika czynności „wywierające niekorzystny wpływ na majątek objęty postępowaniem” „mogą zostać uznane za nieskuteczne”, niezależnie od tego, czy zostały one podjęte „w celu wprowadzenia w błąd” czy też nie. Aby zabezpieczyć powództwa o uznanie

czynności za bezskuteczną, w obowiązujących przepisach wyznaczono określony termin: dwa lata przed dniem wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości.

A. Termin wniesienia powództwa o uznanie czynności za bezskuteczną

W ustawie przewidziano określony termin na wniesienie powództwa o uznanie czynności za bezskuteczną: dwa lata od dnia wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości.

B. Pojęcie „szkody przeciwko mieniu”

Czynności podejmowane przez dłużnika w „okresie istnienia podejrzenia” mogą zostać uznane za bezskuteczne, jeżeli okaże się, że wywierają niekorzystny wpływ na majątek objęty postępowaniem. Strona wnosząca zażalenie musi w zadowalającym stopniu udowodnić szkodę pieniężną. Biorąc jednak pod uwagę trudności związane zwykle z należywym udowodnieniem szkodliwego charakteru określonych czynności, ustawa o upadłości ułatwia wytaczanie powództw przez przyjęcie szeregu domniemań. Podobnie jak w przypadku innych gałęzi prawa, domniemania mogą mieć niewzruszalny lub wzruszalny charakter. W związku z tym:

a) domniemanie istnienia szkody pieniężnej uznaje się za niewzruszalne w dwóch przypadkach: (i) w przypadku swobodnego zbycia składników majątku, z wyjątkiem przekazania ich w postaci darowizny w celu ich dalszego wykorzystywania oraz (ii) w przypadku zrealizowania płatności i podjęcia innych czynności skutkujących wywiązaniem się z zobowiązań, których termin wymagalności przypada po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości, chyba że są one objęte zabezpieczeniem – wówczas domniemanie dopuszcza możliwość przedstawienia dowodu przeciwnego;

b) domniemanie istnienia szkody pieniężnej uznaje się za wzruszalne w trzech przypadkach: (i) w przypadku zbycia składników majątku za wynagrodzeniem osobom, z którymi niewypłacalnego dłużnika łączą szczególne relacje; (ii) w przypadku obciążenia składników majątku opłatami na poczet istniejących wcześniej zobowiązań lub na poczet nowych zobowiązań zaciągniętych w celu zastąpienia wcześniejszych zobowiązań; oraz (iii) w przypadku płatności lub innych czynności skutkujących zaciągnięciem zobowiązań objętych zabezpieczeniem, których termin wymagalności przypada po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu upadłości.

C. Procedura

Legitymacja procesowa do wytaczania skargi pauliańskiej (*acción rescisoria*) w postępowaniu upadłościowym przysługuje syndykowi. Do celów ochrony wierzycieli przed biernością syndyków, na mocy obowiązujących przepisów wierzycielom, którzy zwrócili się do syndyka na piśmie o wytoczenie skargi pauliańskiej, przysługuje również pomocnicza lub drugorzędna legitymacja procesowa, jeżeli syndyk nie wytoczy takiego powództwa w terminie dwóch miesięcy od dnia wystosowania wniosku o jego wytoczenie. Ustawa zawiera przepisy mające na celu zapewnienie syndykowi możliwości skutecznego wywiązania się z powierzonych im obowiązków polegających na niedopuszczeniu do zbycia majątku objętego postępowaniem. Jeżeli chodzi o powództwa dotyczące umów w sprawie refinansowania, legitymacja procesowa przysługuje wyłącznie syndykowi, pomijając wszelkie pomocnicze legitymacje procesowe.

Aby objąć umowy w sprawie refinansowania ochroną, w przyjętych niedawno zmianach legislacyjnych przewidziano przepisy szczególne ustanawiające mechanizmy ochronne, dzięki którym umowy te (w przypadku, gdy zostały przyjęte pod określonymi warunkami) będą zabezpieczone przed powództwami o stwierdzenie ich bezskuteczności (*acciones de refinanciación*) (art. 604 tekstu przekształconego ustawy o upadłości).

W jaki sposób można uniknąć niewypłacalności poprzez zatwierdzenie planu restrukturyzacji?

Prawo upadłościowe umożliwia dłużnikom dostęp do dwóch mechanizmów restrukturyzacji zadłużenia: powiadomienia o rozpoczęciu negocjacji z wierzycielami (*comunicación de inicio de negociaciones*) i sporządzenia planu restrukturyzacji (*plan de reestructuración*).

Każda osoba fizyczna lub prawna prowadząca działalność gospodarczą lub zawodową może wystosować powiadomienie o rozpoczęciu negocjacji z wierzycielami lub wystąpić bezpośrednio o zatwierdzenie planu restrukturyzacji zgodnie z przepisami odpowiedniej księgi ustawy o upadłości (art. 583 tekstu przekształconego ustawy o upadłości)¹.

Aby uzyskać dostęp do postępowania restrukturyzacyjnego, dłużnik musi znajdować się w jednej z następujących

sytuacji: prawdopodobieństwo niewypłacalności, zagrożenie nieuchronną niewypłacalnością lub aktualna niewypłacalność. W tym ostatnim przypadku postępowanie restrukturyzacyjne jest dostępne tylko wtedy, gdy nie został uwzględniony wniosek o wszczęcie postępowania przymusowego (*concurso necesario*) (art. 636 tekstu przekształconego ustawy o upadłości).

Oprócz tradycyjnych kategorii aktualnej i nieuchronnej niewypłacalności istnieje trzecia kategoria - prawdopodobieństwo niewypłacalności. Zachodzi ono, gdy obiektywnie można przewidzieć, że w przypadku braku planu restrukturyzacji dłużnik nie będzie w stanie regularnie pokrywać spoczywających na nim zobowiązań w ciągu najbliższych dwóch lat. Tę nową kategorię przewidziano w art. 2 ust. 2 dyrektywy (UE) 2019/1023, w którym jest mowa o prawdopodobieństwie niewypłacalności, rozumianym zgodnie z motywem 22 dyrektywy jako etap poprzedzający zbliżającą się niewypłacalność.

Za sprawą powiadomienia o rozpoczęciu negocjacji z wierzycielami w celu zawarcia porozumienia restrukturyzacyjnego dłużnik uzyskuje trzymiesięczny termin na spokojne negocjacje z wierzycielami, gdyż powiadomienie skutkuje zawieszeniem postępowania egzekucyjnego (*paralización de las ejecuciones*) w odniesieniu do składników majątku niezbędnych do tego, by dłużnik mógł kontynuować swoją działalność i uniknąć wszczęcia dalszego postępowania egzekucyjnego (z wyłączeniem roszczeń publicznoprawnych). Następuje również zawieszenie wniosków wierzycieli o wszczęcie postępowania przymusowego, dzięki czemu można prowadzić negocjacje z uniknięciem dodatkowego ryzyka lub ewentualnego rozwiązania umów, które są niezbędne do tego, by dłużnik mógł kontynuować działalność. Nowość polega na tym, że sędziowie mogą zezwolić na zawieszenie (*suspensión*) wniosków o wszczęcie dobrowolnego postępowania w okresie obowiązywania skutków prawnych powiadomienia.

Skutki powiadomienia o rozpoczęciu negocjacji - zawieszenie postępowania egzekucyjnego i zawieszenie wniosków o wszczęcie postępowania egzekucyjnego - utrzymują się przez trzymiesięczny okres do negocjacji (który sąd może przedłużyć o dodatkowe trzy miesiące na podstawie art. 607 tekstu przekształconego ustawy o upadłości). Sytuację niewypłacalności, która uzasadniała powiadomienie, należy rozwiązać poprzez osiągnięcie porozumienia w sprawie planu restrukturyzacji, złożenie wniosku o jego zatwierdzenie lub złożenie wniosku o wszczęcie dobrowolnego postępowania upadłościowego w terminie jednego miesiąca. W każdym przypadku skutki prawne powiadomienia zostaną zniesione i nie będzie można w tym okresie wystosować drugiego powiadomienia o rozpoczęciu negocjacji. Dłużnik musi odczekać jeden rok, aby móc uczynić to ponownie.

W wyniku tej procedury negocjacyjnej można zawrzeć porozumienie restrukturyzacyjne, które jest drugą z procedur poprzedzających ogłoszenie upadłości przewidzianych w ustawodawstwie hiszpańskim.

Za plany restrukturyzacji uznaje się plany mające na celu zmianę składu, warunków lub struktury aktywów i pasywów dłużnika lub jego kapitału własnego, w tym przeniesienie aktywów, jednostek produkcyjnych lub całego przedsiębiorstwa, jak również wszelkie niezbędne zmiany operacyjne lub połączenie tych elementów (art. 614 tekstu przekształconego ustawy o upadłości).

Plan jest zdefiniowany szeroko: dopuszcza się również plany likwidacji spółki, pod warunkiem że spółka jest rentowna i plan przewiduje zabezpieczenia umożliwiające zarówno jego zatwierdzenie, jak i zakwestionowanie przez udziałowców/akcjonariuszy (*socios*) lub wierzycieli (*acreedores*).

Plan może zatem obejmować restrukturyzację majątku dłużnika (zmiana składu lub warunków, w tym możliwość rozwiązania umów w interesie postępowania upadłościowego), zobowiązań lub kapitału własnego (kapitalizacja wierzytelności (*capitalización de créditos*) lub czynności sanacyjne (*operaciones acordeón*) lub przewidywać przeniesienie aktywów, jednostki produkcyjnej lub przedsiębiorstwa kontynuującego działalność, jak również inne zmiany operacyjne (takie jak środki dotyczące zatrudnienia) lub połączenie powyższych elementów. Może więc obejmować czynności mające na celu zwiększenie lub zmniejszenie kapitału zakładowego, zmiany strukturalne lub zbycie podstawowych aktywów wymagające zaangażowania udziałowców/akcjonariuszy.

Ponadto zasada uniwersalności nie ma zastosowania do środków mających wpływ na zobowiązania, ponieważ nie trzeba uwzględniać wszystkich zobowiązań, bez uszczerbku dla wyłączeń ustawowych [roszczeń alimentacyjnych (*créditos por alimentos*), roszczeń wynikających z odpowiedzialności pozaumownej (*responsabilidad extracontractual*), roszczeń pracowniczych (*créditos laborales*) innych niż ze strony kadry kierowniczej wyższego szczebla, art. 633]; osoba proponująca plan może przewidzieć dobrowolne wyłączenia według swojego uznania. To do dłużnika należy określenie zobowiązań, które zamierza uwzględnić w planie restrukturyzacji.

Nie wszystkie plany restrukturyzacji wymagają zatwierdzenia przez sąd – jego udział jest ograniczony do niektórych przypadków.

Udział sądu przewiduje się w przypadku planów restrukturyzacji obejmujących skutki, które rozciągają się na wierzycieli wyrażających sprzeciw (*acreedores disidentes*) w ramach grupy wierzycieli, na całą grupę wierzycieli wyrażających sprzeciw, a nawet na udziałowców/akcjonariuszy, którzy nie głosowali za przyjęciem planu (art. 615 ust. 1 tekstu przekształconego ustawy o upadłości), lub w przypadku gdy konieczna jest ochrona planu i przewidzianych w nim gwarancji, czynności lub transakcji przed stosowaniem ogólnych zasad dotyczących powództw o uznanie czynności za bezskuteczne w postępowaniu upadłościowym (*acciones rescisorias concursales*) lub konieczne jest zapewnienie pewnych przywilejów w zakresie finansowania przyznanego lub zaciągniętego w ramach planu restrukturyzacji, w przypadku późniejszego postępowania upadłościowego (art. 615 ust. 2 tekstu przekształconego ustawy o upadłości).

Po osiągnięciu niezbędnej większości i spełnieniu wymogów merytorycznych i formalnych dłużnik lub wierzyciele mogą zwrócić się do sędziego o zatwierdzenie planu przez sąd, tak aby plan wywoływał skutki przewidziane w ustawie i mógł być egzekwowany wobec stron. Strony sprzeciwiające się zatwierdzeniu planu mogą zaskarżyć go przed sądem powiatowym, chyba że wnioskodawca wybrał procedurę zatwierdzenia z prawem do wystąpienia lub wcześniejszego zakwestionowania.

Które postępowanie upadłościowe ma zastosowanie do mikroprzedsiębiorstw?

Nowelizacja dokonana ustawą 16/2022 z dnia 5 września 2022 r., która transponuje dyrektywę (UE) 2019/1023 do prawa krajowego, wprowadza do tekstu przekształconego ustawy o upadłości księgę III dotyczącą postępowań szczególnych dla mikroprzedsiębiorstw (*microempresas*) (osób fizycznych lub prawnych), które spełniają warunki określone w art. 685 i mogą stać się niewypłacalne, aktualnie są niewypłacalne lub są zagrożone nieuchronną niewypłacalnością.

Jest to procedura online z wykorzystaniem standardowych formularzy, umożliwiająca szybkie zatwierdzenie planu ciągłości działania z okresami umorzenia i karencji (*quitas y esperas de los créditos*) lub „likwidacją” majątku dłużnika i wygaśnięciem osobowości prawnej spółki (*extinción de la personalidad jurídica de la sociedad*) w przypadku braku możliwości kontynuowania działalności.

Postępowanie to obejmuje dłużnika, wierzycieli oraz, w niektórych przypadkach – jako że jego udział nie jest obowiązkowy – syndyka (*administración concursal*).

W jaki sposób zwolnienia dotyczące niespłaconych długów zostały uregulowane w odniesieniu do osób fizycznych?

Dłużnik będący osobą fizyczną, niezależnie od tego, czy jest przedsiębiorcą, może złożyć wniosek o zwolnienie (*exoneración*) w odniesieniu do niespłaconych zobowiązań, na warunkach określonych w tekście przekształconym ustawy o upadłości (art. 486 i nast.), pod warunkiem że działał w dobrej wierze. W tym celu dłużnicy mogą wybrać dwie drogi: 1) zobowiązanie się do wykonania planu spłaty wierzycieli bez uprzedniej likwidacji aktywów objętych postępowaniem lub 2) likwidacja ich składników majątku i praw.

Jeżeli spełniono wymogi materialne i formalne, takie zwolnienie obejmuje wszystkie niezapłacone długi, z zastrzeżeniem wyjątków określonych w art. 489 [długi wynikające z pozaukładowej odpowiedzialności cywilnej, odpowiedzialności cywilnej z tytułu przestępstwa (*responsabilidad civil derivada del delito*), roszczenia alimentacyjne, roszczenia publicznoprawne (*créditos de derecho público*) (powyżej 10 tys. euro), koszty i wydatki związane z wnioskiem o zwolnienie, długi objęte zabezpieczeniem].

W niektórych przypadkach zwolnienie może zostać cofnięte, a w każdym razie nie obejmuje ono osób trzecich, które są prawnie lub umownie zobowiązane do spłaty zwolnionego długu.

[1] Art. 583 ust. 2 tekstu przekształconego ustawy o upadłości przewiduje wyłączenie następujących dłużników:

- a) zakładów ubezpieczeń lub zakładów reasekuracji,
- b) instytucji kredytowych,

c) spółek inwestycyjnych lub przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania,

d) kontrahentów centralnych,

e) centralnych depozytów papierów wartościowych,

f) innych podmiotów i organów finansowych tworzących strukturę terytorialną państwa, podmiotów sektora publicznego i innych podmiotów prawa publicznego (art. 583 ust. 3 tekstu przekształconego ustawy o upadłości).

■ Ostatnia aktualizacja: 26/05/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.